

Ярош М.В., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Грекова Л.Ю., старший викладач

ЕВОЛЮЦІЯ МЕТОДІВ ІДЕНТИФІКАЦІЇ В КРИМІНАЛІСТИЦІ: СУЧАСНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Розвиток технологій та наукових підходів значно змінює способи, за допомогою яких злочинці можуть бути виявлені та впізнані. Зокрема, розширення використання ДНК-аналізу, розвиток кіберкриміналістики та використання штучного інтелекту в криміналістиці створюють нові можливості та виклики для ідентифікації злочинців. Вивчення зазначених напрямів дозволяє зрозуміти, які методи використовуються сьогодні, як вони впливають на розвиток криміналістики, а також які можливості відкриті для майбутнього.

Діджиталізація техніко-криміналістичних досліджень і цифрова фотовідеографія стають необхідними в контексті сучасних злочинів, які все частіше вчиняються з використанням електронних пристроїв та Інтернету. Нові технології та методи дозволяють більш ефективно виявляти, розслідувати й запобігати таким злочинам. Збір, дослідження та використання електронних (цифрових) доказів стає все більш складним завданням у світлі швидкого розвитку технологій. Науковці шукають нові підходи до цих процесів, враховуючи сучасні вимоги до доказів у судовому процесі в аспекті тактики слідчих (розшукових) дій. Автоматизована методика розслідування злочинів, використання аналітичних систем для обробки великих обсягів інформації дозволяє поліції та слідчим ефективніше протидіяти злочинності. Ці напрямки досліджень відображають необхідність постійного вдосконалення методів та засобів боротьби з сучасною злочинністю, що стає все більш технологізованою та складною [1].

На сьогоднішній день електронна (цифрова) інформація відображена у різних аспектах криміналістики. Наприклад, загальні теоретичні принципи містять в собі відомості про електронні (цифрові) сліди злочину, вказують на новий напрямок криміналістичної ідентифікації, пов'язаний з визначенням технічних засобів за залишеними цифровими слідами. Також відзначається зв'язок криміналістики з новітніми досягненнями природничих й технічних наук, що сприяє перспективним розробкам у галузях генної інженерії, обчислювальної техніки, використання поліграфа та фоноскопії [2, с. 18].

Сучасні публікації у галузі криміналістичної техніки акцентують увагу на потребі її постійного вдосконалення і змін. Особливу увагу

приділяється встановленню самостійності та спорідненості криміналістичної техніки й судової експертології. Розвиваються такі напрями дослідження криміналістичної техніки, як аналіз наркотичних засобів, електронних носіїв інформації, об'єктів для виявлення ДНК. Впроваджуються в практику розслідування нові інноваційні технології і технічні засоби для збирання та використання слідів злочинів. Також сьогодення розглядається поняття «криміналістична інновація» як нова наукова концепція у цій галузі [3], а розширення концепції криміналістичної техніки до поняття «криміналістична інновація» свідчить про пошук нових шляхів розвитку цієї галузі науки. Отже, зазначені факти підкреслюють важливість постійного вдосконалення криміналістичної техніки у зв'язку зі змінами в сучасному світі.

Попри це, у сучасній науковій літературі приміром техніко-криміналістичне дослідження електронних носіїв інформації все ще вважається нетрадиційною галуззю криміналістичної техніки [4, с. 813].

Тому сучасні тактичні рекомендації враховують специфіку огляду та інших слідчих (розшукових) дій, які дозволяють виявляти, збирати, досліджувати та використовувати електронні (цифрові) сліди. Деякі вчені вважають, що унікальність електронних (цифрових) слідів, їх виникнення, копіювання, дублювання, зберігання та візуалізація, обумовлюють необхідність особливого процесуального порядку та тактики їх виявлення, фіксації та вилучення. У зв'язку з цим вони пропонують включити в окремі слідчі (розшукові) дії «електронний огляд інформаційного середовища» та «електронне копіювання», а також відокремити збирання (отримання) електронної інформації як окремий метод отримання доказів [5, с. 228].

Таким чином, електронна (цифрова) інформація як невід'ємний атрибут сучасної злочинної й криміналістичної діяльності визначає перспективи розвитку криміналістики, що пов'язані із переглядом як окремих складових її системи, так і криміналістики в цілому, та обумовлює перспективи подальших наукових досліджень у даному напрямку. Особливо, зважаючи на поширення теорії «комп'ютерної криміналістики» як науки, основною метою якої називають вилучення даних з електронних доказів, обробку їх у розвідувальні дані та представлення результатів для судового розслідування [6].

Сьогоднішні методи ідентифікації, такі як ДНК-аналіз, кіберкриміналістика та використання штучного інтелекту, відкривають нові можливості для виявлення та впізнання злочинців. Однак разом з цими новими можливостями виникають і нові виклики, пов'язані з конфіденційністю даних, етичними питаннями та необхідністю постійного оновлення методів і технологій.

Майбутні перспективи розвитку криміналістики включають подальше вдосконалення та розширення використання інноваційних технологій,

таких як розпізнавання облич, аналіз великих обсягів даних та біометричні системи. Крім того, можливий розвиток нових методів ідентифікації на основі нейронаук та біологічних досліджень.

Отже, вивчення еволюції методів ідентифікації в криміналістиці є важливим для розуміння того, як сучасні технології впливають на цю галузь, а також для прогнозування майбутнього її розвитку.

Література

1. Використання електронних (цифрових) доказів у кримінальних провадженнях: метод. реком. Гуцалюк М.В., Гавловський В.Д., Хахановський В.Г. та ін.; за заг. ред. Корнейка О.В. Вид. 2-ге, доп. Київ : Вид-во Нац. акад. внутр. справ, 2020. 104 с. (дата звернення 28.02.2024)

2. Криміналістика: підручник: у 2 т. Т. 1. Волобуєв А.Ф., Даньшин М.В., Іщенко А.В. та ін.; за заг. ред. Волобуєва А.Ф., Степанюка Р.Л., Маляррової В.О.; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2017. 384 с. (дата звернення 28.02.2024).

3. Шевчук В.М. Інновації у криміналістичній техніці: сучасні можливості й проблеми застосування. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2020 № 43. С. 146-151. (дата звернення 28.02.2024).

4. Велика українська юридична енциклопедія. У 20-ти томах. Том 20 Криміналістика, судова експертиза, юридична психологія. Авдєєва Г.К., Алексеїчук В.І., Аленін Ю.П., Баранчук В.В., Білоус В.В.; гол. редкол. Шепітько В.Ю. 2018. 951 с. (дата звернення 28.02.2024).

5. Метелев О.П. Проблеми визначення допустимості і належності цифрових (електронних) доказів у кримінальному процесі. *Вісник кримінального судочинства*. № 3. 2019. С. 224-238. (дата звернення 28.02.2024).

6. Digital Forensics. URL: <https://www.interpol.int/en/How-we-work/Innovation/Digital-forensics> (дата звернення 28.02.2024).